

DinaRis

slovenija
magyarország
hrvatska

Projekt delno financira Evropska unija v okviru Programa pobude Skupnosti INTERREG IIIA Sosedskega programa Slovenija – Madžarska – Hrvaška 2004 - 2006

Priprava predloga skupne strategije upravljanja z risom

Rezultati 1. delavnice

Mašun, 11. in 12. 6. 2007

Pripravila: Aleksandra Majić Skrbinšek

Republika Slovenija

Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko

Republika Hrvatska

Ministarstvo financija

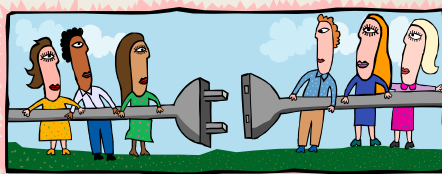
Prisotni:

<u>Ime, priimek</u>	<u>Organizacija</u>
1. MILJENKO GAŠPARAC	N.P. „RISJAK“
2. SONJA POZHARBIJEVA	ZRSUN
3. HUBERT POTOČNIK	BF, BIOLOGIJA
4. DAMJAN VRČEK	ZRSUN
5. TOMAŽ SKRBINŠEK	UM-L, BF, BIOLOGIJA
6. TOMISLAV GOMERČIČ	VETERINARSKI FAK., ZAGREB
7. MIHA KROFEL	UM-L, BF, BIOLOGIJA
8. IASNA JEREMČ	DRŽAVNI ZAVOD ZA ZAŠTITU PRORUK, ZAGREB
9. DAMIR PROKOPOVIĆ	H.S. UČP DELNICE
10. DARIO HAJNARIĆ	H.S. UČP DELNICE
11. IVAN KOS	BF, JNAKOVICA
12. SONJA DESNICA	DŽEP
13. MAGDA SINTIČIČ	VETERIN. FAK.
14. ŽAN DANČIČ	"
15. DURO HUBER	VET. FAK. ZC
16. JOSIP KUŠK	VET. FAK.
17. ANTON MARINČIČ	ZGS-LPH „Jelen“
18. ALEKSANDRA MAJIĆ SKRBINŠEK	BF
19. JANA KUS VEKVIČIČ	ZAVOD SYMBIOSIS
20.	
21.	

2

Namen procesa

- Na temelju konsenza pripraviti predlog skupne slovensko-hrvaške strategije upravljanja z risom, ki bo sprejemljiv za obe državi.

3

Dnevni red:

1. Spoznajmo se.
2. Predstavitve.
3. Partnerji in interesi.
4. Opredelitev ciljev / osnovnih principov.
5. Prednosti in izzivi skupnega upravljanja z risom.
6. Akcijski načrt.
7. Vrednotenje uspešnosti delavnice.

4

Predstavitve

- Projekt DinaRis (Aleksandra Majić Skrbinšek),
- Upravljanje z risom na Hrvaškem (Sonja Desnica),
- Upravljanje z risom v Sloveniji (Ivan Kos),
- “Guidelines for population level management plans for large carnivores” (Đuro Huber).

5

Partnerji in interesi

- **Ali lahko partnerji v projektu** (Slo: Društvo Dinaricum, Biotehniška fakulteta, ZGS, Zavod Symbiosis, ZRSVN, LZS; Hrv: Veterinarski fakultet, DZZP, HŠ UŠP Delnice, NP Risnjak) **sami pripravimo dober predlog skupne strategije?**

6

Partnerji in interesi (2)

- Dogovorjeno, da bomo na naslednjo delavnico povabili predstavnike naslednjih organizacij:
 - MOP, ARSO, MKGP, KGZS, Veterinarska fakulteta (Ljubljana), Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, Zveza društev rejcev drobnice Slovenije, Združenje občin Slovenije, Ministarstvo Kulture (Zaštita prirode), Županijski lovački savez, MPŠVG (Lovstvo), Zelena akcija, JU Priroda, Eko Kvarner, Ured za gospodarstvo (P.-g. županija), PMF, Šumarski fakultet.
 - in posameznike: Alojzije Frković in Janez Čop.

7

Delajmo konstruktivno in učinkovito:

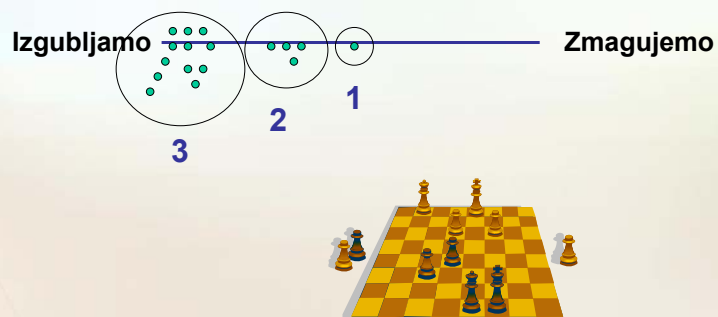
- spoštovanje idej ostalih,
- izražanje vseh idej,
- uporabljanje idej ostalih,
- prispevek vsakogar je enakovreden,
- delo v manjših skupinah.

8

Pri varstvu risa trenutno:

(nanaša se na stanje populacije)

9

Obrazložitev

- **Skupina 1 (nanaša se na graf s prejšnje strani)**
 - Moramo narediti nekaj, zdaj ni niti dobro niti slabo.
 - Zdaj moramo narediti korak proti zmagi.
- **Skupina 2**
 - Stanje se slabša zadnjih desetih letih, ni pa še kritično.
 - Problem genetike.
 - Trend je bil v upadanju, zadnjih treh letih pa je stabilen.
 - Zdaj se lahko nekaj naredi – ni še vse izgubljeno.
 - Ne vemo dovolj – vemo, da so risi tudi na Dinari in v BiH.

10

Obrazložitev (2)

- **Skupina 3**
 - Če bo vse prepuščeno samo sebi, bomo izgubili.
 - Problem je zakonodaja (koncesije).
 - Genetika.
 - Ni reprodukcije.
 - Majhna številčnost.
 - Priča smo izumiranju risa.
 - Smrt vsakega osebka je katastrofična.
 - Smrtnost (ilegalni odstrel) risov zaradi manj divjadi, potepuških psov in več volkov.
 - Zakonska zaščita ni dovolj.
 - Aktivno je treba nekaj narediti.
 - Nimamo FCS ("favourable conservation status").
 - Ni dovolj € za temeljite raziskave.
 - Smrtnost zaradi prometa.
 - Genetika.
 - Stališča lokalnega prebivalstva – menijo, da je ris alohtona vrsta.
 - Odnos javnosti je negativen.
 - Habitat za risov plen (posebej za srno).
 - Volk je konkurenca.
 - Javnost in odločevalce ne skrbi za risa.
 - Risa je ponovno naselila lovška organizacija, danes pa jih ni na delavnici.

11

Zakaj potrebujemo skupno upravljanje?

Udeleženci delavnice so, razdeljeni v 4 manjše skupine, opredelili razloge in jih zapisali na kartice. Kartice smo potem razvrstili po temah.

- 1. Mala populacija in prostor:**
 - Habitat v posamezni državi je premajhen za viabilno populacijo.
 - Populacija je mala (številčnost in prostor).
 - Enaka ogroženost na obeh straneh.
- 2. Skupni prostor in populacija:**
 - Risi ne poznajo meja.
 - Skupni prostor in skupna (ena) populacija.
 - Življenjski prostor risa in njegovega plena se nahaja v obeh državah.
 - Delimo eno populacijo.
- 3. Ohranitev populacije:**
 - Ohranitev populacije.
- 4. Usklajeno delovanje:**
 - Da akcije na obeh straneh vodijo k istim ciljem.
 - Oblikovanje skupnih interesov.
 - Sprejemanje usklajene zakonodaje (tiste, ki vpliva na populacijo).
 - Delovanje na eni strani ne bo dalo rezultatov, če ne bo delovanja tudi na drugi strani.
 - Skupna odgovornost (stanje na Hrvaškem bo vplivalo na stanje v Sloveniji in nasprotno).

12

Zakaj potrebujemo skupno upravljanje? (2)

- 1. Izmenjava izkušenj:**
 - Izmenjava izkušenj – pozitivnih in negativnih.
 - Izkušnje iz ene države so lahko uporabne v drugi.
 - Izmenjava izkušenj in posledično boljše reševanje problemov.
- 2. Dobrososedski odnosi:**
 - Spodbujanje političnega sodelovanja.
- 3. Primer dobre prakse:**
 - Sodelovanje je lahko primer dobre prakse za druge države.
- 4. Mednarodne zahteve:**
 - Mednarodne zahteve.
 - Zato ker EU od nas to zahteva.
- 5. Glas ljudstva:**
 - Skupno zastopanje lokalnih (slovenskih in hrvaških) interesov (značilnosti) v EU.
 - Kritična masa zainteresirane javnosti.
- 6. Raziskovanje in spremljanje populacije:**
 - Enotna metodologija.
 - Sinergistični učinki raziskovanja in preučevanja.
 - Spremljanje in raziskovanje populacije je popolno samo, ko zajema celo populacijo.
 - Skupen monitoring in raziskovanje = boljši rezultati.

13

Kaj so izzivi skupnega upravljanja?

Udeleženci delavnice so, razdeljeni v 4 manjše skupine, opredelili razloge in jih zapisali na kartice. Kartice smo potem razvrstili po temah.

● = najpomembnejši razlog.

● = najpomembnejši razlog na katerega lahko osebno vplivam.

● VZPOSTAVITI VIABILNO POPULACIJO.

- 1. Genetika**
 - = 3 • Zagotavljanje genetske variabilnosti.
 - = 5 • Možna povečana homozigotnost populacije.
 - Zavzeti stališče do naseljene / avtohtone populacije (genetika, doselitev?).
- 2. Gospodarjenje z divjadjo**
 - = 12 • Isti habitat ampak različni posegi v populacije plena.
 - = 3 • Koordinirano gospodarjenje s plenom.
- 3. Izvajanje posegov**
 - = 0 • Usklajeno izvajanje konkretnih aktivnosti iz strategije na terenu.
 - = 3
- 4. Postavitev skupnega monitoringa populacije**
 - = 0 • Postavitev skupnega monitoringa populacije.
 - = 2

14

Kaj so izzivi skupnega upravljanja?(2)

Udeleženci delavnice so, razdeljeni v 4 manjše skupine, opredelili razloge in jih zapisali na kartice. Kartice smo potem razvrstili po temah.

● = najpomembnejši razlog.

● = najpomembnejši razlog na katerega lahko osebno vplivam.

5. **Vključevanje javnosti**
- = 0
 - = 5
 - = 3
 - = 0
 - = 0
- Aktiviranje vseh deležnikov pri upravljanju z risom.
 - Nezainteresiranost javnosti.
 - Odpor javnosti.
 - **Odpor posameznih interesnih skupin.**
 - Komunikacija med interesnimi skupinami.
6. **Lovska zakonodaja**
- = 0
- Razlike v lovski zakonodaji (lovne koncesije na Hrvaškem negativno vplivajo na varstvo risa).
7. **Škode**
- = 0
 - = 0
- Različno ugotavljanje škod po zvereh (izvedenci).
 - **V Slo Dinaridih so dobri.**
 - Reja drobnice in divjadi.
8. **Politika**
- = 4
 - = 0
- Politična nezainteresiranost.
 - Sprejetje strategije na politični ravni v obeh državah.
 - Politični konsenz.
 - Politična animoznost – medsebojna nestrpnost slovenskih in hrvaških politikov in nepripravljenost za sodelovanje.

15

Kaj so izzivi skupnega upravljanja?(3)

Udeleženci delavnice so, razdeljeni v 4 manjše skupine, opredelili razloge in jih zapisali na kartice. Kartice smo potem razvrstili po temah.

● = najpomembnejši razlog.

● = najpomembnejši razlog na katerega lahko osebno vplivam.

9. **Financiranje**
- = 1
 - = 0
- Zagotovitev dolgoročnega financiranja upravljanja.
10. **Celovitost habitata**
- = 2
 - = 0
- Zagotavljanje povezanosti habitata.
11. **Drugi sosedi**
- = 0
 - = 0
- Vključevanje BiH in Italije.
12. **Ilegalni umor**
- = 9
 - = 0
- Zmanjšati illegalni umor (in plena in risa).

16

1. Genetika

Udeleženci delavnice so predlagali rešitve.

1. Narediti PVA ("Population viability analysis).
2. Zbirati in analizirati genetske vzorce.
3. Širjenje ideje o verjetni potrebi po dodatni reintrodukciji.
 - Reintrodukcija je zadnji korak (moramo se prepričati da je nujna).
 - Ideja brez stališča?!
 - Ali in iz katere populacije?
 - Imamo karpatsko populacijo.
4. Izmenjava vzorcev.
5. Uporaba enakih metod.

17

2. Gospodarjenje z divjadjo

Udeleženci delavnice so predlagali rešitve.

1. Še naprej podpirati nizke odstrelne kvote na Hrvaškem.
2. Vplivati na MOP, naj bedijo nad gospodarjenjem z divjadjo (načrtom odstrela).
3. Vplivati na uporabnike prostora naj pustijo najdena trupla divjadi.
4. Vpliv na strukturo odstrela.
5. Zagotoviti mir v naravi.
6. Vključevanje vpliva risa na plenske vrste pri načrtovanju odstrela.
 - Vpliva vseh velikih zveri.
7. Kako se računa velikost matičnega fonda?

18

3. Izvajanje posegov in postavitve skupnega monitoringa

Udeleženci delavnice so predlagali rešitve.

1. Priprava skupnih protokolov in skupne podatkovne baze.
2. **POPULACIJA RISA:** skupaj spremljati razširjenost (znaki prisotnosti), mortaliteto (število, vzroki, zdravje, morfo in biometrija, vzorci) in nataliteto (število mladičev in število legel).
3. **POPULACIJE PLENA:** skupaj spremljati lovne statistike in skupno mortaliteto, uporabljati enake metode (znanstvene) – številčnost, gostota, trend.
4. **TELEMETRIJA:** življenski prostor, struktura plena, kompeticija (kleptoparazitizem), aktivnost.
5. Skupne monitoring akcije.

19

4. Vključevanje javnosti

Udeleženci delavnice so predlagali rešitve/akcije.

1. Anketa (stališča in znanje).
2. Vključevanje vseh interesnih skupin v proces priprave predloga skupne strategije.
3. Vključevanje javnosti v izvajanje akcij.
4. Večja pozitivna prisotnost risa v medijih (ris – nacionalni ponos, izobraževalni program TV o velikih zvereh).
5. Promocijski materiali (letaki, brošure, posterji, svetovni splet, film, majice, spominki).
6. Izobraževanje za ciljne skupine.
 1. Vrtci (gledališke/lutkarske predstave, slikanice, sestavljanke).
 2. Šole (kiti, predavanja, šola v naravi).
 3. Izlet za novinarje.
 4. Dan (varstva) risa.
 5. Vključevanje javnih osebnosti ("ambasadorji").
 6. Okrogle mize z interesnimi skupinami (lovci).
 7. Sodelovanje s ključnimi predstavniki lokalnih skupnosti.

20

Akcijski načrt

Kaj?	Kdo?	Kdaj?
Napisati rezultate delavnice	Aleksandra Majič Skrbinšek	14 dni
Organizirati 2. delavnico	Magda Sindičić	1. teden julija (3. in 4. julij)
Prevesti rezultate delavnice v hrvaščino	Magda Sindičić	14 + 5 dni
Pripraviti izjavo za javnost	Magda in Aleksandra	4 dni
Organizirati tiskovno konferenco	Magda in Aleksandra	Na 2. delavnici (Risnjak).

21